

'Jezus en Petrus, het evangelie van het verschil'

Psalm 65:1, 2

Psalm 25:3

Psalm 69:2, 4

Psalm 138:4

Psalm 27:5, 7

Lezen: Lukas 22:19-20; 31-34 en 54-71

Door ds. M. van Dam, Baarn

Gemeente des Heeren,

Het gaat vandaag over een groot verschil.

Je kunt er in de Bijbel niet overheen lezen.

Het grote verschil aan het einde van Lukas 22.

Waar het echt menens is geworden en Jezus gevangen is genomen.

Dan wordt het grote verschil zichtbaar.

Het is een heel typerend verschil. Een heel pijnlijk verschil ook.

Maar op een bepaalde manier ook een heerlijk verschil:

Het verschil tussen Petrus en Jezus.

Allebei zijn ze in het huis van de hogepriester.

Bij beiden wordt er in meer of mindere mate met een beschuldigende vinger naar hen gewezen.

Maar de één zegt op dat moment: Ik ben het niet.

En de Ander zegt op het moment dat het erop aankomt: U zegt dat Ik het ben.

Met andere woorden: Ik ben het wel.

Een groot verschil.

Ik ben het niet, zegt Petrus aan het eind van vers 58.

Ik ben het wel, zegt Jezus met zoveel woorden aan het eind van vers 70.

Jongens en meisjes in de kerk, als je iets belooft moet je het ook doen. Toch?

Heb jij weleens meegemaakt dat je met een vriendje of vriendinnetje iets had afgesproken...

Bijvoorbeeld: vandaag spelen we bij jou en morgen spelen we bij mij.

'Afgesproken, beloofd.'

En de eerste dag ging jij uit school naar dat vriendje toe en speelde je de hele middag bij hem.

Maar de tweede dag zat je uit school thuis te wachten: waar bleef hij nou? Hij kwam niet opdagen...

Ja maar, dat hadden we toch afgesproken: de ene dag bij jou en de andere dag bij mij?

Hij is niet gekomen. Dan is de afspraak niet gehouden.

Wel beloofd, maar niet gedaan.

Misschien heb jij zelf ook weleens iets beloofd en niet gedaan.

Weet je, in de Bijbel gaat het vandaag over Petrus en Jezus.

Petrus heeft iets beloofd.

En Jezus heeft ook iets beloofd.

Maar doen ze het ook?

Luister maar eens goed, dan weet jij straks ook wat het grote verschil is tussen die twee.

Eerst gaat het nog een beetje samen op.

In die zin dat Petrus Jezus nog volgt.

Jezus is gevangengenomen en Hij wordt naar het huis van de hogepriester gebracht.

Maar dan vestigt de evangelist Lukas eerst onze ogen op Petrus, in vers 54:

En Petrus volgde op een afstand, staat er.

Daar kun je van denken wat je wilt, maar in ieder geval moeten we toch zeggen: hij doet dat toch maar.

Sowieso legt Lukas over het algemeen de vinger bij de trouw van de discipelen.

Ook in het gedeelte dat hieraan voorafgaat.

Hij vertelt bijvoorbeeld niet eens dat de discipelen wegvluchten uit de hof, maar alleen dat ze het voor Jezus op willen nemen.

En zo lezen we dan in vers 54 dat Petrus zelfs nog steeds volgt...

Hij heeft toch ook beloofd:

Heere, met U ben ik bereid om zelfs de gevangenis en de dood in te gaan (vers 33).

Van Jezus moesten ze de soldaten laten begaan.

Over de andere discipelen lezen daarna niets meer, maar Petrus blijft in de buurt.

Hij volgt op afstand de soldaten die door de donkere nacht Jezus meevoeren.

De hof uit, de stad in, naar het huis van de hogepriester.

Nog steeds volgt hij.

Het woord 'volgen' wordt trouwens ook in Lukas 5 vers 11 gebruikt.

Bij de roeping van de discipelen, waar ze hun vissersboot op het land trekken, en alles achterlaten om Jezus te volgen.

Petrus heeft dat meestal vastberaden gedaan.

Hij is ook de man van die belijdenis: U bent de Christus, de Zoon van de levende God. Al zullen ze u allen verlaten ik niet.

Spiegel jezelf vandaag ook maar eens aan Petrus.

Kan dat van jou ook gezegd worden, dat jij Jezus volgt en niet alleen als dat makkelijk is?

Maar ook als het donker wordt,

als je er in deze wereld even helemaal niet beter van wordt. Als je het echt wat gaat kosten..?

Of gaat u op zo'n moment de makkelijkste weg?

Om het maar even heel concreet te maken:

Petrus is hier even niet met zijn vrienden en collega's meegegaan, maar met Jezus.

En zodoende schuifelt hij mee naar binnen met die enorme groep gewapende mannen.

Enigszins anoniem in de massa, zeker ook vanwege het donker.

Net als Jezus is hij nu in het huis van de hogepriester.

Op de binnenplaats, waar inmiddels een vuur wordt aangestoken.

Ondertussen ligt Jezus daar in het huis van de hogepriester zwaar onder vuur.

Waarschijnlijk is het wachten tot alle 71 leden van het Sanhedrin aanwezig zijn.

Hun raadsvergadering kan pas beginnen als het dag wordt en iedereen er is.

Terwijl ze daarop wachten wordt er met Jezus gespot.

De Zoon van God wordt gekleineerd, gepijnigd. Terwijl dat gebeurt, horen we Jezus geen woord zeggen.

Als Lam wordt Hij ter slachting geleid, Hij doet Zijn mond niet open. Hoe lang het ook duurt...

Ondertussen werpt het vuur op de binnenplaats flakkerend licht op gezichten van de soldaten en ook op dat van Petrus die in hun midden is gaan zitten.

En lezen we dan in vers 56: *een zeker dienstmeisje zag hem bij het vuur zitten en zei met haar ogen op hem gericht: Ook hij was bij Hem.*

Ze spreekt Petrus niet persoonlijk aan, maar zegt het in het algemeen.

Ja, nu komt Petrus ook onder vuur te liggen.

Het stelt nog niks voor vergeleken met zijn Meester.

Want dit is geen hogepriester, het is maar een slavin.

Iemand zonder enige status, die naar hem wijst.

En Petrus zit ook niet gevangen en wordt niet geslagen.

Maar toch wel min of meer aangevallen met deze opmerking: 'Hij was ook bij Hem...'

Weet u nog, weet jij nog, jongens en meisjes, wat Petrus had beloofd?

Ik zal U volgen, als het moet in de gevangenis, als het moet in de dood...

Maar nu denkt Petrus daar even niet meer aan.

Nu denkt hij: Hoe kom ik hier uit?

Hij ziet maar één oplossing, dat is het makkelijkst:

hij ontkent elke verbondenheid met Jezus: ik ken Hem niet.

U of jij hebt er misschien wel ervaring mee.

Als christen kun je er beter maar meteen voor uitkomen dat je gelooft:

door een terloopse opmerking als je kennismakt met je nieuwe burens.

Of meteen de eerste keer als je op je werk gaat lunchen: bidden voor je eten.

Als je er niet meteen mee begint: wanneer dan?

Dan wordt het alleen maar lastiger.

Een jongere op catechisatie vatte het eens zo samen, hij zei:

'Het is onmogelijk om in deze wereld Jezus trouw te blijven en ondertussen niet weleens op te vallen.'

Petrus wilde anoniem blijven als volgeling van Jezus en komt nu in een ongemakkelijke situatie.

En hij kiest dan voor de makkelijkste weg.

Maar al met al brengt hij zichzelf in een lastig parket.

Want als een ander hem kort daarna er direct op aanspreekt, moet hij het weer ontkennen: 'Mens, dat ben ik niet.'

En opvallend: ook een derde keer!

Er daarbij vermeldt Lukas speciaal nog dit in vers 59: *het was ongeveer uur later...*

Petrus heeft daar dus nog een uur gezeten.

Tijd om na te denken, om zich eventueel bewust te worden van de fout die hij in een opwelling beging.

Maar daar is geen sprake van, hij verandert nog niet.

Waarschijnlijk zit Petrus dat uur ook te praten met anderen, want dat hij een Gallileër is, zal men wel aan hem kunnen horen. Aan zijn dialect.

En met stelligheid klinkt het dan opeens voor de derde keer: '*Het is werkelijk waar, ook hij was bij Hem!*'

Maar voor de derde keer volgt dan de verloochening: *'Mens ik weet niet wat u zegt!'*

Gemeente, hoe kan dat nou?

Petrus die die ferme beloften aan de Heiland had gedaan...

Petrus die de moed heeft gehad om naar binnen te gaan met die soldaten.

Onder zijn jas zit misschien nog wel het zwaard waar hij eerder deze avond nog rake klappen mee uitdeelde.

En nu...?

Hoe kan het? Is dat nu alleen de angst...?

Is dit nou iets wat je min of meer ongemerkt overkomt...?

Dat kan.

Maar dan zou het bij ons ook kunnen.

Misschien ben je daar nu wel mee bezig in je leven.

Dat je op de een of andere manier helemaal niet lijkt te denken aan wat je ooit beloofde:

bij de doop van je kind, bij je belijdenis, bij je huwelijk, bij je bevestiging als ambtsdrager... of zomaar op een ander moment waarop je je dankbaar toewijdde aan God.

Maar ongemerkt, zonder dat je het goed en wel doorhad, sluipt er van alles in.

Maar laat je het wel lopen.

De preek vandaag is ook aanleiding om eens goed na te denken voor jezelf: wat heb jij nu intussen allemaal aan God beloofd en hoe staat het ermee?

Maar is dat alles bij Petrus?

Dat hij er ongemerkt in rolt en het de verkeerde kant op gaat?

Het kan. En ook dan is een uur zo om.

Sommige uitleggers zeggen dat het dieper zit.

Vanwege dat uur en het getal drie kun je niet zeggen dat het zomaar een verspreking is.

Petrus neemt echt bewust afstand van Jezus.

Hij geeft het op.

Nu er nog steeds niets gebeurt, verliest Petrus de hoop dat Jezus nog iets kan uitrichten.

Jezus laat echt alles gebeuren, zelfs het ergste.

Zo kent Hij Jezus, de Christus, de Messias niet meer...

Helemaal zeker zijn we niet, maar misschien zegt Petrus: zo wil ik Hem niet kennen...

Wat denkt u: is het inderdaad ongeloof of is het lijfsbehoud of misschien beide?

Hoe dan ook wat hij doet is duidelijk.

Juist als het erom spant, maakt hij zijn woord niet waar.

Als ze naar hem wijzen en zeggen: 'Jij bent ook één van Hem.'

Dan zegt Petrus: 'Ik ben het niet.'

Wat een verschil!

Want daar tegenover staat Jezus.

Als de raad van het Sanhedrin bijeen is in vergadering wordt Jezus voor hen binnengeleid.

Het was het hoogste Joodse orgaan om de wet van Mozes toe te passen.

Voor hen moet Jezus Zich verantwoorden.

Terwijl Hij weet dat het schijnproces is en dat alles wat Hij zal zeggen tegen Hem gebruikt zal worden.

Al hun eerbiedwaardigheid gooien deze hooggeplaatste lieden te grabbel.

Omdat Jezus' antwoorden geen enkel verschil zullen maken.

Ze zullen Hem niet geloven.

Hun verhoor spitst zich helemaal toe op deze vraag:
Bent U de Christus? Bent U de Zoon van God?

Bizar eigenlijk. Want dit zijn nou net de vragen die er inderdaad toe doen.
Daar gaat het om in het Evangelie...
Bent u de Zoon van God?
Als Hij het is, dan is er heil en redding te verwachten van Hem.
Dan moeten we bij Hem zijn, in Hem geloven, Hem volgen.

Als Hij het niet is, dan houdt het hier ook op. Als Jezus nee zegt...
Stel je voor: 'Nee Ik ben het niet, en Ik neem alles terug wat Ik daar ooit over zei.'
Als Jezus dat zegt dan gaat het boek dicht.
Maar dan blijven wij ook met lege handen achter.
Wat heeft het dan voor zin dat wij hier vandaag in de kerk zijn?

Maar laten we eens kijken wat Jezus zegt in vers 70.
En zij zeiden allen: Bent u de Zoon van God?
En Hij zei tegen hen: U zegt dat Ik het ben.

Wat is dit nu? In het Nederlands zou je dit nog als een soort uitvlucht kunnen lezen.
Zoals een politicus op het scherpst van de snede soms ineens kan zeggen: 'Dat zijn uw woorden...'

Maar in de taal van de Bijbel is dit gewoon een bevestigende manier van zeggen.
Dus: 'Inderdaad, zoals u zegt: Ik ben het.'

En eigenlijk zouden we nu gewoon even stil moeten zijn.
(...)
We hebben net Petrus gehoord: Ik ben het niet.
Maar nu Jezus: Ik ben het.

Dit is de handtekening onder Zijn vonnis.
De zitting wordt ook meteen gesloten worden: 'Welk getuigenis hebben wij nog nodig?'

Maar hebt u het ondertussen gehoord, gemeente?
Jezus staat ervoor!
Wat Hij eerder vanavond bij de avondmaalstafel aan Zijn discipelen heeft beloofd:
Ik ga Mijn lichaam en bloed, geven voor jullie.
Hij doet het. Hij wel.
Ik ben het, zegt Hij.

Zo staan die twee tegenover elkaar vandaag.
Jezus Die de goede belijdenis uitspreekt.
Ons tot heil.
Geslagen en bespot, een schijnproces voor de raad.
Maar daar staat Hij: trouw aan Zijn roeping.
En Hij vangt de klappen op voor al de Zijnen.

En daar tegenover Petrus.

Als het hem moeilijk wordt gemaakt, geeft ook de laatste volgeling die nog over is het op.
'Ik ben het niet.'

Een typerend verschil.

Dat is nou het verschil tussen ons en Jezus.

Want zo mag je dat wel zien.

Petrus als symbool voor de mens. Zelfs voor de trouwe volgelingen van Jezus.

Ik hoop dat u, dat jij dat ook bent. Dat je dat graag wilt zijn.

Volgeling van deze Heiland. Daar word je voor uitgenodigd in de kerk.

En daar komt ook echt op aan in deze tijd: dat je echt achter Hem aan gaat.

Maar als dat zo is, dan weet je hier ook iets van.

Dat je meer op Petrus lijkt dan op Jezus, toch?

Of loop jij nooit tegen jezelf aan?

Als je Bijbel weer dicht bleef...

Je gebed het vaste riedeltje was...

Je getuigenis naar mensen om je heen eigenlijk een aanfluiting...

Vallen en opstaan. Maar dus ook: vallen.

In het nakomen van wat je beloofde bij de doop van je kinderen.

Bij je huwelijk. Bij je belijdenis.

Wij zien vanmorgen het grote verschil. We zien Petrus... en we kijken daarmee ook in de spiegel:
wij redden het niet.

Hoezeer we ook willen en proberen om achter Jezus aan te gaan.

Uiteindelijk komen wij er niet.

Nee, juist wie ver lijkt te komen zoals Petrus kan ook diep en keihard vallen.

Petrus, hij is misschien wel het verst gekomen van allemaal.

Als er dan een mens is van wie we hoge verwachtingen hebben, dan is hij het wel.

Maar ook hij struikelt.

Voelt u het aan, gemeente?

Daar staan u en ik.

Met ons bij tijd en wijlen twijfelachtige geloof.

Met ons onbegrip, met ons tekort aan liefde voor God.

Met onze onwil, omdat we soms maar weinig zin hebben om de Heere te dienen.

Met onze zondagmiddagen in de tuin in plaats van in de kerk.

Of wel in de kerk maar eigenlijk liever in de tuin... of bij de kachel.

Zeg het maar eerlijk mee: 'Ik ben het niet...'

Inderdaad ik ben het niet.

Ik ben niet de discipel van Jezus die het kan en die het wel even doet.

Ik hoor niet bij Jezus vanuit mijn eigen kennen en kunnen.

'Ik ben het niet.' Daar staan wij.

Maar daar staat Hij.

Wat een verschil, gemeente!

Daar staat Jezus en Hij zegt: Ik ben het!

Ik ben de Zoon van God.

En komen jullie nu maar met je schijnveroordeling.

Hangen jullie Mij maar aan een kruis.
Ik geef Mijzelf om zondaren te redden.
Omdat Petrus het niet redt, en u niet, daarom red Ik het wel.
Red Ik u.

Wat gaat dit diep...
Jezus' jawoord komt na Petrus' nee-woord.
Jezus zegt niet: nu Mijn laatste trouwe leerling ook is gevallen, nu stop Ik ermee.
Nu praat Ik Mezelf eruit en is het klaar.

Nee, juist nu zegt Hij wat dient tot ons behoud.
Spreekt Hij woorden die Hem aan het kruis brengen, maar die het eeuwige leven betekenen voor een ieder die gelooft.

Dat is het evangelie! Gaat uw hart er ook sneller van kloppen?
Het evangelie van het verschil.
Het verschil tussen mij en Jezus.
Ik red het niet, maar Hij redt het wel!
Hij redt Mij.

We zeiden al aan het begin van de preek: ergens is het ook een heerlijk verschil.
Een bevrijdend verschil.
Van dit verschil leeft het geloof.
Het geloof dat het niet bij zichzelf zoekt, maar bij Christus.

Tussen het nee-woord van Petrus en het jawoord van Christus gebeurt er nog wel iets opvallends.
Weer zo'n uniek detail. Alleen Lukas vermeldt dit.
Vers 61: En de Heere keerde Zich om en keek Petrus aan.
In Zijn diepe lijden heeft Jezus nog steeds oog en hart voor Zijn leerlingen, voor Petrus.
Na zijn verloochening kijkt de Heiland hem aan.

Wat voor blik zal dat zijn geweest?
Eén uit de categorie 'als blikken konden doden'?
Verwijtend, teleurgesteld...?
Nee, in het verdriet zie je ook de liefde en genade in de ogen van Jezus.
'Petrus, jij stopt hier, maar Ik ga voor jou verder.
Ik heb voor je gebeden dat je geloof niet ophoudt.
Ook nu jij Mij ontrouw bent, Ik blijf trouw.
Jij zegt dat je Mij niet kent, Ik ken jou wel.
En Ik weet dat je zonder Mij verloren bent.'

Nu is er geen tijd voor gesprek. Dat komt nog.
Straks na de opstanding als de vrouwen berichten over het open graf, dan snelt Petrus erheen.
In het Lukasevangelie verschijnt Jezus zelfs als eerste aan hem.
Nu blijft het bij dat moment waarop ze elkaar in de ogen kijken.

Gemeente, zo vangen wij vandaag ook iets op van de ogen van Jezus.
Hebt u het er ook bij laten zitten?
Wat deed het met je om al je beloften aan God weer eens in gedachten te roepen.
Is er misschien iemand in de kerk die zegt: 'Ik heb eigenlijk de deur naar God dichtgesmeten.'

Of zullen we het gewoon eerlijk zeggen: zo zijn wij van nature allemaal.
Petrus.

Maar kijk dan nu ook de Heere Jezus eens in de ogen.
Zijn blik zegt: 'Hier sta ik voor jou.'
Wat doet dat met u?

Het geloof in Jezus is niet dat je nooit fouten maakt.
En dat je nooit struikelt.
Zelfs ongewild zijn er van die nee-woorden van ons.
Maar het geloof is dat je het onder de ogen van Jezus niet uithoudt met je zondaar-zijn, zoals Petrus.

Hij gaat naar buiten en weent bitter.
Dat is nou kennis van de ellende.
Verdriet over jezelf, over je zonden.
Petrus verontschuldigt zich niet.
Hij denkt niet: hadden ze het maar niet gevraagd.
Of: waarom zaten ze me ook zo op de huid?
Nee, hij heeft berouw: had ik maar naar Jezus geluisterd...

Waar komt dat berouw vandaan?
Dit berouw komt voort uit die reddende blik van Jezus.
Zo is het vaak in de Bijbel.
Berouw komt niet eerst, maar Jezus komt eerst: Hij gaat met Zijn genade voorop.

Juist wie in het evangelie die blik van Jezus opvangt.
En wie het tot zich door laat dringen: daar staat Hij voor mij.
Die beseft ook: dat is omdat ik zo op Petrus lijk.
Herkent u dat? En jij?
Om het even anders te zeggen: dat je soms helemaal niet trots bent op jezelf.

Vandaag horen we het evangelie van het verschil:
Jij faalt, maar Hij niet.
Hij is trouw tot in de dood.
In dat verschil ligt het houvast van het geloof.
Wat wij niet kunnen, heeft Hij volbracht.

Moet je dan maar geen belijdenis doen, niets beloven geen ja zeggen bij de doop van je kind?
Zeker wel, want het vraagt ook jouw inzet om dicht bij Jezus te blijven.
Hem telkens weer onder ogen te komen. Dagelijks, wekelijks.

Zoals Hij je vandaag aankijkt en je wijst op dat grote verschil.
De preek van vandaag kan je juist ook zo dankbaar maken dat je weer opnieuw dingen aan Jezus belooft.
Petrus heeft dat ook weer gedaan. Later heeft Hij opnieuw gezegd: 'Ik heb U lief!'
Al was de toon van die belofte vast anders dan zijn grote woorden van weleer.
Misschien meer zoals de psalm die we nu gaan zingen waar dat grote verschil in doorklinkt:
als ik bezwijk, redt Hij mij.

Amen

